

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

naziv **SODELOVANJE PRI UVAJANJU OSREDNJEGA VENSKEGA KATETRA (OVK) ZA HEMODIALIZO**

koda **20.19**

Ključne besede: **osrednji venski kateter, uvajanje katetra, hemodializa**

Namen aktivnosti: **Omogočiti žilni pristop za hemodializo pri pacientu z akutno ledvično odpovedjo ali pacientu z nedelujočo arteriovensko fistulo (AVF)**

Potrebni pripomočki:

- set z OVK (kateter ustrezne debeline in dolžine, dilatator, vodilo za uvajanje, zamašek, punkcijska igla);
- set za prevezo katetra;
- sterilne rokavice;
- sterilen operacijski plašč;
- sterilen set za vstavitvev OVK (vsebuje vsaj dve navadni kompresi in eno preklano kompreso, tampone, zložence 5 x 5 cm, pean za čiščenje, šivalnik);
- sredstvo za umivanje kože;
- razkužilo za kožo po standardu ustanove;
- ustrezne sterilne brizgalke (vsaj 2 x 2ml, 10 ml, 2 x 20 ml);
- igle za aspiracijo anestetika in subkutano aplikacijo;
- lokalni anestetik;
- 0,9 % NaCl s pretočno kanilo;
- antikoagulantno sredstvo;
- osebna varovalna oprema po navodilih ustanove;

Predvideni čas izvajanja protokola (aktivnosti): **30–60 min**

Skrbnik protokola aktivnosti zdravstvene nege:

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nefrologiji, dializi in transplantaciji

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti: **2**

odgovorna oseba protokola: **Ana Koroša**

omejitve, pripombe

Aktivnost ZBN lahko izvede:		
bolničar	NE	
tehnik zdravstvene nege	NE	
diplomirana medicinska sestra	DA	<i>po uspešno opravljenem internem usposabljanju</i>
diplomirana babica	NE	
študent, pripravnik	NE	

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

- material za šivanje/samolepilni fiksator;
- material za zaščito katetra;
- razkužilo za roke;
- zaščitne rokavice;
- koši in zbiralnik za ostre odpadke po navodilih ustanove;
- EKG monitor;
- UZ aparat, če je na voljo;
- reanimacijski voziček.

Izvedba aktivnosti zdravstvene nege:

1.	Pacienta seznanimo s potekom in namenom posega ter ga namestimo v hrbtni položaj, če klinično stanje dopušča oz. po navodilu zdravnika v 15° Trendelen-burgov položaj.	<i>Zagotovimo dostop do vbodnega mesta. Zvišamo osrednji venski pritisk, kar zmanjša nevarnost aspiracije zraka in posledično pljučne embolije. Položaj s spuščnim vzglavjem do 15° močno poveča polnjenost notranje jugularne vene, manj vpliva na veno subklavijo, položaj s spuščnim vzglavjem za več kot 15° pa ne poveča obsega vene zaradi fiksacije z okolnimi tkivi (Mikolavčič, 2013).</i>
2.	Pri uvajanju OVK v femoralno veno pacienta namestimo v ležeči položaj z rahlo razširjenimi nogami in glede na stran uvajanja dializnega katetra tisto nogo na rahlo obrnemo navzven.	<i>Položaj pacienta in noge omogočata lažji dostop.</i>
3.	Dipl. m. s. si razkuži roke in priklopi bolnika na EKG monitor ter mu nadene masko in kapo ter si ponovno razkuži roke.	<i>Po stiku s pacientom/pred stikom s pacientom. Nadzor vitalnih funkcij za preprečitev možnih komplikacij.</i>
4.	Zdravnik si umije in razkuži roke, nadene masko, kapo in sterilne rokavice.	<i>Po stiku s pacientom/pred stikom s pacientom. Za preprečevanje/zmanjševanje kontaminacije.</i>
5.	Dipl. m. s. si nadene masko in razkuži roke.	<i>Za preprečevanje/zmanjševanje kontaminacije.</i>
6.	Dipl. m. s. odpre sterilni set za vstavev OVK.	
7.	Dipl. m. s. asistira zdravniku pri pripravi kože na poseg.	<i>Priprava kože na poseg po standardu ustanove.</i>
8.	Zdravnik si obleče sterilni plašč in po potrebi zamenja sterilne rokavice	<i>Dipl. m. s. mu asistira pri oblačenju plašča.</i>
9.	Zdravnik namesti sterilne komprese.	<i>Zagotovi sterilno delovno polje.</i>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

10.	Po potrebi zdravnik s sterilno zaščiteno ultrazvočno sondo poišče veno.	<i>Dipl. m. s. mu pomaga pri zaščiti sonde in pri rokovanju z UZ aparatom.</i>
11.	Dipl. m. s. na sterilno polje pripravi ves potreben material (brizge, šivalni material, injekcijske igle) in odpre sterilni set z OVK.	<i>Priprava materiala, zagotavljanje sterilnega polja in nemotenega poteka dela.</i>
12.	Dipl. m. s. poda zdravniku anestetik, fiziološko raztopino s pretočno kanilo, da napolni brizgalke.	
13.	Zdravnik aplicira anestetik pod kožo ob predvidenem vbodnem mestu.	<i>S tem prepreči/zmanjša bolečino.</i>
14.	Pacient obrne glavo v stran od mesta vstavitve (jugularni, subklavijski kateter), po potrebi spremeni položaj roke po posvetu z zdravnikom, pacienta pomirjamo in ga sproti obveščamo o poteku dela. Pri uvajanju femoralnega katetra pacient obrne nogo navzven.	<i>Izravnani potek žile, manj komplikacij.</i>
15.	Zdravnik uvede OVK, preveri lego in prehodnost katetra z aspiracijo krvi. Prebrizga z 0,9% NaCl, aplicira antikoagulant, namesti zamašek/brezigelni konekt in prišije/fiksira OVK.	<i>Dipl. m. s. pri tem asistira. Zdravnik in dipl. m. s. spremljata krivuljo EKG na monitorju. S fiksacijo preprečimo izpad OVK. Apliciramo predpisan polnilni volumen antikoagulanta. S tem preprečimo trombozo OVK. Če prebrizgavanja in polnjenja OVK ni opravil zdravnik, si dipl. m. s. razkuži roke, nadene sterilne rokavice in prebrizga kateter s 0,9% NaCl raztopino (2 x 20 ml), ga napolni z antikoagulantnim sredstvom ter zapre z zamaškom/brezigelnim konektom.</i>
16.	Dipl. m. s. si razkuži roke, pripravi set za prevezo in zaščito OVK ter sterilne rokavice.	<i>Zaščita vbodnega mesta in preprečevanje okužbe.</i>
17.	Dipl. m. s. si razkuži roke, nadene sterilne rokavice in pred pokrivanjem vbodno mesto in okolico katetra ponovno razkuži ter pokrije in zaščiti OVK.	<i>Preprečimo okužbo in premikanje OVK.</i>
18.	Dipl. m. s. odstrani masko in kapo bolniku, ga uredi, sleče rokavice in si razkuži roke.	<i>Dipl. m. s. preveri, ali je ves uporabljeni material zunaj telesa pacienta (vodilo, mandren).</i>
19.	Dipl. m. s. pospravi material in pripomočke, sleče zaščitna sredstva in si razkuži roke.	<i>Ločevanje odpadkov v skladu z navodili ustanove.</i>
20.	Pacienta odpeljemo v bolniško sobo.	
21.	Dipl. m. s. organizira RTG slikanje po naročilu zdravnika.	<i>Kontrola lege katetra in izključitev komplikacij.</i>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

Opombe, omejitve protokola:

- Zdravnik pred vstavitvijo katetra pacientu razloži potek in namen posega in pridobi pisno soglasje.
- OVK vstavljamo v prostoru za aseptične posege ali v enoti intenzivne terapije.
- Dipl. m. s. med posegom sodeluje z zdravnikom.
- Poučimo pacienta o dializnem katetru pri življenjskih aktivnostih in mu damo pisna navodila.
- OVK naj bi vstavljali pod UZ kontrolo (sterilni set za UZ ožilja).
- Po potrebi odstranimo dlake na mestu vstavitve OVK na način, da ne poškodujemo kože.
- Dializni OVK je namenjen izključno dializnemu zdravljenju, razen v življenjsko ogrožajoči situaciji.
- Nacionalni protokol sodelovanje pri uvajanju OVK za hemodializo ima 3 priloge:
 - priloga 1 Ročno vodenje žilnega dostopa – dializni kateter
 - priloga 2 Navodila pacientu po vstavitvi OVK za hemodializo
 - priloga 3 Možne negovalne diagnoze pri oskrbi OVK za hemodializo

Temeljna literatura:

- Grmek Košnik, I., Hvalič Touzery, S. & Skela Savič, B., 2013. Okužbe povezane z zdravstvom. In: M., Logar, ed. Osnove - vstavljanje in okužbe osrednjih venskih katetrov: zbornik predavanj z recenzijo. 4. simpozij Katedre za temeljne vede, 15. oktober 2013. Jesenice: Visoka šola za zdravstvene vede, pp.74-82.
- Lindič, J., Kovač, D., Kveder, R., Malovrh, M., Pajek, J., Rigler, A., et al., 2014. Bolezen ledvic. In: M., Malovrh, ed. Žilni pristop za hemodializo. Ljubljana: Slovensko zdravniško društvo – Slovensko nefrološko društvo, Univerzitetni klinični center Ljubljana. Interna klinika. Klinični oddelek za nefrologijo, pp. 695-709.
- Mikolavčič, H. 2013. Vstavljanje osrednjega venskega katetra. Prezentacija učne delavnice za zdravnike in medicinske sestre. Ljubljana: Univerzitetni klinični center Ljubljana.

	organ, ki izdaja sklep o ustreznosti:	številka sklepa:	datum:	odgovorna oseba:
Sklep skrbnika nacionalnega protokola	Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nefrologiji, dializi in transplantaciji	22/ K/17	18. 12. 2017	<i>Ana Koroša</i>
I. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Delovna skupina za nacionalne protokole ZBN	9/3/2018	10. 1. 2018	<i>Lojzka Prestor</i>
II. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Upravni odbor Zbornice – Zveze			<i>Monika Ažman</i>

Dokument objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze dne **13. 5. 2019**

Nacionalni protokol se uporablja najmanj do: **12. 5. 2021**